

Várható időjárás a következő 24 órára: Élénk, időnként erős északnyugati szél; sok helyen eső. A hőmérséklet a déli részekben is süllyed

meggyógyult és harcra készül Tatarescu ellen — A hatalmak közös jelezéket intéztek Madridhoz — Döntő nap lesz kedd a magyar belpolitikában

NEMZETI ÚJSÁG

XVIII. évfolyam 199. szám ◆ KEDD ◆ Budapest 1936 szeptember 1

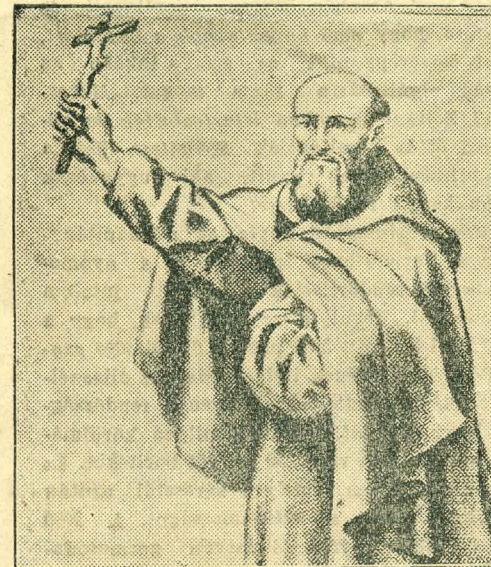
XI. Ince pápa,

I. Lipót,

Lotharingiai Károly herceg és

Marco D'Aviano, a pápa követe, Budavára felszabadításának vezéralakjai

„ÉL MAGYAR, ÁLL BUDA MÉGI!”

írta: SIPÓCZ JENŐ,

Budapest székesfőváros löpolgármestere

Most van kétszázötvenedik évfordulója annak, hogy Budavára felszabadult az ozmán uralom alól. A magyar nemzet multja tele van drámai erejű sorsfordulatokkal, de Budavárának felszabadítása messze magasan kiemelkedik azok sorából, nemcsak a nemzet sorsára gyakorolt hatása, hanem a világra szóló történelmi jelentősége miatt is. Budavár visszafoglalásától függött Magyarország léte és területi visszaállítása, de azon fordult meg az európai népek, a nyugati keresztény műveltség biztonsága is.

Mikor annak idején Mohácsnál elvérzett a nemzet szinevirága és utána, egy évtizeddel később Budavára a hódító ellenség kezébe jutott, az ország létében rendült meg, a fővárossal az ország területének nagy része is elveszett. Nemzeti nagylétünk nagy temetője Mohács, mondja a költő, de Budavára elvesztésével már kérdéssé vált egyáltalában nemzeti létünk is. Ugyanakkor a magyar nép válságával kapcsolatban veszélyes helyzetbe került a nyugati műveltség is, mert Budavára elestével kidőlt a keresztény Európa keleti védőbástyája.

A magyar kapu elfoglalásával megnyílt az út és lehetőség arra, hogy a hódító szultánok Európa szívébe hatoljanak. Ez volt mindenkor az ozmánok nagyraevő álma és terjeszkedési terve, mióta megsemmisítették a bizánci császárságot és Európa földjére tették lábukat. Az ázsiai erő Európában akart Dzsingis khánra emlékeztető birodalmat szerezni. A hatalmas padisáhok és a keménykezű nagyvezírek Magyarországra és azontul a keresztény Nyugatra függesztették merész tekintetüket. Óriási hadseregeket zudítottak a Balkán felől Európára. Előzása minden népét mozgósították, hogy eltiporják az utjukba álló Magyarországot. Az első támadások nem sikerültek, Hunyadi János hősiessége és hadvezéri lángelméje megállította a kereszténységre zuduló veszedelmet. A nádorfehérvári diadallal pedig száz évre odázta el a végetet.

Budavár elestével azután megsemmisült a Hunyadiak világtörténelmi jelentőségű műve, hadvezéri és államférfi munkájuknak minden eredménye és ennek folytán az ázsiai hódító Közép-Európába tört utat magának. A következő időkben Budavára támaszkodva, már több hadjáratot indított Nyugat ellen, hogy kitolja az ozmán birodalom határait. Már közvetlenül fenyegette Bécsét. Az ozmán hódítás katonai célokra és területszerzéseken kívül az izlam terjesztését is szolgálta. Magyarország legázolása az európai kereszténységet sújtó csapás volt. Ezt érezte és látta azután Nyugat a veszedelem növekedéséből: az ozmán hódítás Budavára felszabadításáig állandó gond, állandó viharfelvő maradt Európa számára.

Az elvérzett magyarság az országszelen hadakozott tovább az ázsiai hódító ellen, a Budavárból kiszorított folytatta a hősi küzdelmet. Szigetvár, vítétség és önfeláldozás a végvárakban Kőszeg, Drégely. Eger azt a küldetést teljesítette, ami Budavár történelmi rendeltetése volt. Zrínyi Miklósban Hunyadi János lelke lobogott, mikor híres téli hadjáratát megindította. Az a másfélszázad, ami alatt Budavár ozmán rabságban sinylődött, a magyar

történetnek vérrel és karddal írott hőskölteménye volt.

A keresztény Európa egyre jobban érezte és tapasztalta, hogy milyen nagy jelentősége van Budavárának. A pápa, XI. Ince, aki korának egyik legkiválóbb embere volt. Budavár felszabadítását Európa kötelességének mondta. A felszabadító hadjáratot állandóan sürgette és munkálta, a nagy célra hadierőt és anyagi segítséget küldött. Segítő kezének és hathatós szavának nagy része volt abban, hogy Budavár felszabadult az ozmán uralom alól százötven évi rabság után. A nagy pápa a keresztény Európa érdekében tartotta szükségesnek a magyar főváros visszavételét, Magyarország történelmi küldetését, a Hunyadiak keresztvédi dicsősége lebegett szeméi előtt, de a magyar nép iránt érzett rokonszenv és atyai szeretete is irányította elhatározásában, mellyel örök hálára kötelezte a magyar nemzetet. Kétszázötven év távlatából is megérdemli, hogy nevét szívünkbe vessük és ércemléke álljon a magyar fővárosban.

A felszabadított Buda a kereszténység diadalát jelentette a létét fenyegető izlam fölött. A nyugati műveltség ezzel a győzelemmel elhárította a Keletről törnyosuló veszedelmet, visszaszerezte a keresztény Európa számára a biztonságot.

A székesfőváros a magyar nemzet nagy multját ünnepli, a felszabadító hősök szellemének áldoz, de azzal a maga multját tiszteli meg, a maga történetének korszakos eseményeit idézi az utókor emlékeztetébe. Budavára akkor maga a nemzeti lét volt, az ország életének az alapja; a kettő történelme és sorsa teljesen egybeesett. A régi Róma multja a rómaiak történelmét jelenti: Budavár multja pedig a magyarok történelmét beszéli el az utókornak.

Az ozmán hódítóktól visszaszerzett

vár anyagi értékben nem sokat jelentett, repedezett falakat, lerombolt bástyákat, füstölgő épületeket vettek birtokukba a diadalmas keresztény hadak. Mégis azt a drága várat szerezték vissza, mely többet ér minden kincsnel és amely örök időkre áll a Duna partján. A hazát nemcsak az országhatárok között elterülő föld jelenti, hanem az a lelki, szellemi birodalom is, mely a nemzetben él a földi lét és az örökkévalóság közötti mesgyén. Budavára is több volt, mint a falak, bástyák és épületek halmaza. Budavára a magyar életnek vérből és könnyből, hitből és hősiességből, munkából és gondból épített fellegvára volt. Mikor a győri hajdu elsőnek tüzte fel a vár fokára a magyar zászlót, akkor a honszerző és országépítő ősök előtt tisztelgett vele. A várba benyomuló sereget az Árpádok, a Hunyadiak lelke fogadta. Ott állt a legmagasabb sziklán a nagy hun király, Attila szelleme is.

Budavára évezredekbe nyúló dicsőség és nagyság lakhelye volt, nagyok és hatalmasok építették a magyar halhatatlanság számára. Az ősök szelleméből kiáradt erő, a régi dicsőség és nagyság lelke indította meg ezt a történelmi folyamatot, mely vérzivataros századok után a mai székesfővárost, a milliós magyar világvárost hozza létre az ozmán hódítóktól visszaszerzett romok fölött. Ez az országépítő és államalkotó magyar lélek legnagyobb alkotása, de ebben az alkotásban megvalósult a mult minden nagy álma.

Él magyar, áll Buda még, kiált fél Mohács költője, hogy elűzze a gyászt és reménytelenséget. Nem kell addig kétségbeesni, míg áll Buda. Ez volt a magyar hit a multban, mindenkor létünk és jövőnk biztos tudatával néztünk a budai várra. Így nézhetünk most is! Örök időkre áll a felszabadított, a nemzet létét jelentő Budavára: a magyar főváros azt fogja képviselni mindenkor!

Az ozmán hódoltság vége

Az ozmán erők Konstantinápoly 1453. évi elfoglalásától mintegy két és fél századon át tartották rettegésben Európa nyugati és keleti országait. Terjeszkedésének ideje egybeesett a nyugateurópai vallási, nemzeti és dinasztikus ellentétek korszakával és így a saját belső válságokkal elfoglalt hatalmak és nemzetek nem tudták erejüket a kereszténységet és nyugati kultúrát fenyegető áradattal szemben egyesíteni. Magyarországnak, mint a „kereszténység védőbástyájának” szerepe már Hunyadi János hadivállalkozásai idején válik valósággá, hiszen az első nagy támadó hullámot hazánk verte vissza Belgrád 1456-iki felmentésével. De a nagy erővel szemben a magyarság harca önmagában csak meddő küzdelmek sorozata lehetett, különösen akkor, amikor a pártoskodás és vallási megosztás a magyarság erőt is szétforgácsolta. Hiába számított Magyarországot a külföld, elsősorban a németek segítségére. A pápaságon kívül, amely kezdetől fogva figyelmeztette a nyugati hatalmakat az izlam veszélyre és hazánkban az izlam elleni kereszteshadjárat leghathatósabb bástyáját látva, annak erkölcsi és anyagi támogatására mindig kész volt, Magyarország Mohácsnál magára maradt és óriási árat fizetett azért, hogy a keleti áradattal szembeállt.

Európa nagy szerencséje volt, hogy az ozmán birodalom nem valósíthatta meg

hódító terveit maradék nélkül. Az óriási birodalom szervezésének válsága és a keleti hatalmakkal való küzdelmek az izlam katonai erejét is sokszor megosztották és csak a XVII. század második felében érezte magát újra elég erősnek arra, hogy régi tervét, Bécs elfoglalását megvalósítsa. De ekkorra már Nyugat-Európában megérett és általánossá vált a keresztény szolidaritás gondolata, amire azelőtt csak a pápák gondoltak. Az 1663. évi hadjáratban Szentgotthárdnál Montecuccoli hadseregében már négyezer francia vett részt, akiket a kereszties hadjárat gondolata hozott a magyarországi küzdőterre. A fényes győzelem megingatta az ellenfél legyőzhetetlenségébe vetett hitet és noha a szegénytelen vasvári béke nagy csalódást keltett, hazánk legjobbjait, köztük Zrínyi Miklóst, a költő horvát bánt is elkészerítette, támadó hadjárat gondolata most már nem látszott megvalósíthatatlannak.

Az újabb háborúra ismét az izlam készülődött. 1681-ben befejezve az orosz hadjáratot, elérkezettnek látta az időt, hogy teljes erejével I. Lipót ellen forduljon. A bécsi udvart a támadás teljesen készületlenül találta. Annak ellenére ugyanis, hogy a vasvári béke rendelkezéseit a pogány nem tartotta meg és a vele szövetséges Thökölyvel együtt a magyar királyság területére támadt, a császár és miniszterei mindent megtettek

a béke meghosszabbításáért. A császári lékekövetek azonban semmit sem értek el, mert Kara Musztafa nagyvezér meg volt győződve, hogy Thököly segítségével egész Magyarország területét megszerzheti és Bécsét is elfoglalhatja. Lipót ugyan éppen akkor kötött szerződést több német fejedellel, akik hadiseregére kötelezték magukat, de nem a pogány, hanem XIV. Lajos francia király ellen, akinek erőszakos fellépése és hódításai újra érdekeséget hoztak létre a császár és a birodalmi fejedelmek között. Ebben a helyzetben, amikor a bécsi miniszterek csak a francia határokra fordították figyelmüket és elmulasztották a pogány elleni felkészülést, az Izlám utolsó nagy támadásával szemben egyedül XI. Ince pápa gondoskodott a védelem eszközeiről. Az ő varsói és bécsi nunciái megfeszített munkájának volt köszönhető, hogy Lipót és Sobieski János lengyel király szövetségét, a francia intrikákat legyőzve, szinte az utolsó pillanatban sikerült megkötöni. És a bécsi nuncius Buonvisi nemcsak személyesen hatott Lipótra, hanem a bécsi kormány hadi- és pénzügyi tehetetlenségét is ő serkentette megmozdulásra, korhóllással, pénzaldozatokkal, haditervek készítésével. Ezzel a pogány elleni védelem és támadás kérdése tisztultabb, magasabb-

A Nyugat leleszmél

A bécsi nagy győzelem hírére az európai népek ismét egynek érezték magukat a keresztény sorsközösség gondolatában. Ebben a nagy, a kereszties hadjáratok kora óta először újra felelő érzelmiségben egyszerre szégyenletesnek találták, hogy a barbár horda, amely fejelemzetlenül terpeszkedett a bécsi síkon és amely korántsem oly félelmes már, továbbra is fenyegette a keresztény Nyugat országait. Így alakult ki a felfogás, hogy a pogányt Európából is ki kell űzni, fel kell szabadítani Magyarországot és elsősorban annak régi, királyi székvárosát, Budát. És ez alól a közfelfogás alól még a Lipót ellen gyűlölködő XIV. Lajos sem vonhatta ki magát. Éveken át nem merete nagyobb akciókkal a német birodalmat támadni és el kellett néznie azt is, hogy alattvalói csoportosan vonultak a félhold elleni küzdelembe. Lipót pedig, aki kevéssel azelőtt a legnagyobb veszedelmének a török háborút tartotta, megismerve az izlám gyengeségét, Marco d'Aviano kapucinus hatása alatt, szíve mélyéből csatlakozott a „szent háború” folytatásához. Egyedül azonban erremégsem érezte magát elég erősnek és ezért diplomáciájával a német birodalmi fejedelmeknek egész sorát nyeri meg a háborúra. A hadjáratok alapját azonban az 1684 márciusában megkötött „Szent Liga” alkotta. Ebben a császár, a lengyel király és a velencei köztársaság szövetkeztek egymással. A szövetség létrehozója és főirányítója a pápa, aki nunciáival, főként Buonvisivel, valamint Marco d'Aviano kapucinus baráttal hónapok nehéz munkájának árán egyeztetette ki a szerződő felek közötti ellentéteket. Mind a három szerződő fél kötelezte magát a támadásra. Egysszerre három helyen: a lengyel Moldva felé, Magyarországon át és a tengeren, a Balkán félsziget part-

Az első kísérlet sikertelen

Bécs felszabadítása után az év utolsó három hónapjában Párkányinál és Esztergombnál elért győzelmek után az volt a remény, hogy a hadjáratot tovább folytathatják. A következő két évben a császári hadsereg dunai frontján sikerült elfoglalni Visegrádot és az 55.000 főből álló keresztény hadsereg, noha a fővezér nem látta az időt alkalmasnak, Buda ellen vonult. A megszállás július 14-én kezdődött. Míg az irodalom erről tárgyal, vitatkozik, érveket és ellenérveket hoz fel, miként lehet a pogányt kiűzni, Magyarországon helyzetéről pedig, valamint a hadjáratok alakulásáról számos mű jelenik meg, amelyek leírják Buda kimagasló helyzetét a török birodalomban, megkezdődik Buda első ostroma. Az egész Európa feszült figyelemmel fordul a kereszténység régi védőbástyája felé és kifejti reményességét, hogyha Buda ostroma sikerrel jár, vége lesz a félhold magyarországi uralmának. Az ostromot meg-

A második ostrom

Bizonyos, hogy általános fölháborodás következménye lett azután, hogy most már Buda következő ostromára széleskörű, gondos intézkedések történtek. A következő évben a porta békeajánlata és a haditanács készületlensége következtében a hadjárat csak júliusban kezdődött. Érsekújvár bevétele után a hadvezérek sürgetésére ismét felmerült

rendü légkörbe került, mint amivel a bécsi és általában az európai udvarok rendelkeztek. Ez időben jelenti a konstantinápolyi velencei követ szenátusának, hogy a pápa a porta előtt különös tiszteletben van. *Egyedül őt tartja alkalmasnak arra, hogy a keresztény fejedelmeket egyesítse a félhold ellen és a pápaság az egyetlen hatalom, mely aggodalommal tölti el. Az 1683. év és a következő esztendő eseményeinek alakulása megmutatta, hogy az izlám a pápaság erkölcsi és politikai erejét mily jól ismeri.*

Kara Musztafa és a török-tatár sereg közeledtének hírére a XIV. Lajos által országától megfosztott Lotharingiai Károly herceg alott a császári sereg Pozsonyól délre gyülekezett és ott voltak Esterházy Pál nádor magyarjai is. Amint azonban a török Bécs felé közeledett, a császári sereg visszavonult. Bécs 1683 július közepétől Stahremberg Rüdiger gróf parancsnoksága alatt hősen védte magát, míg végre északon, a Kahlenbergen át meg nem jelentek Lotharingiai Károly és Sobieski János felmentő seregei. A hegyről leereszkedő keresztények szeptember 12-én áradatként sörpörték el az elhízakodott nagyvezér seregét, amely futtában azután Belgrádig meg sem állott.

jain támadtak a törökre. A császár, magyar királyi méltósága tudatában Szent István és Szent László példáján bátorodik fel és Magyarországot Nagyasszonyának köszöni meg várátlan diadalait.

A felszabadító hadjáratok első fejezetén, Bécs felmentésétől Buda visszafoglalásáig, az egyetemes keresztény szellem ismerhető fel. Az anyagi eszközök nagy részét, kb. kétfélmillió aranyforintot, maga a pápa adja, aki az egyházi államot súlyos adókkal terheli meg és egész háztartásában a legszigorubb takarékoság elvét valósítja meg azért, hogy a császárt és a lengyel királyt állandó pénzzavaraiából kimentse. Az ő személyes adományai mellett más eredetű katolikus egyházi összegeket is a szent háború céljaira fordítanak. Így az utóbbi évtizedekben szerzett szerzetesi vagyonok egyharmadát, amelynek összege csak az ausztriai szerzetesrendek után több mint másfél millió forintot tett ki. Az 1685-ben meghalt Szelepcsényi primás nagy hagyatékát is a pápa hozzájárulásával, a háborúra használta fel a kormány. De az anyagi alapokon kívül a hadjáratok szervezésében és vezetésében is az Egyházé a vezető szerep. Buonvisi készíti a haditerveket, ugyanakkor ő ellenőrzi a pénzügyi közigazgatást, végül már annyira elégedetlen a bécsi pénzügyi igazgatás rendszerével, hogy a pápai segélyösszegekből maga fogad csapatokat. Ugyancsak ő állítja fel a hadjáratokban szállítható tábori kórházakat, amelyeket Kollonics püspök felügyelete alá helyez. Marco d'Aviano pedig, mint pápai misszionárius, végigjárja a seregeket, buzdítja, kitartásra inti a katonaságot, kibékíti a viszálykodó vezéreket, sürgeti a lassú és korrupt adminisztráció megreformálását. Emellett haditerveket is készít és Lipótot tettekre sarkalja.

előző és az ostrom alatt készült nyomtatványok biztosra veszik a győzelmet és Budát középkori jelzőjének modern változatoként „Haupt und Residenz Stadt”-nak nevezik, az ostromra felvonult hadsereg létszámát erősen túlozva adják. Az egész kereszténység türelmetlen várakozását legjobban a pápa magatartása jellemzi, aki a Vatikánban óráról-óra várt a örömhírt. Így érthető, hogy a kiábrándulás általános, amikor az ostrom sikertelensége köztudomásúvá válik és reménykedés helyett jogos harag váltja föl annak a férfiak szívében, aki Buda sorsára akkor talán legtöbbet gondolt és felszabadításáért legtöbbet áldozott: XI. Ince pápában. Mert bár a felmentő sereg Erdnél döntő vereséget szenvedett, az előkészületek hiánya, a vezérek közötti egyenetlenség miatt az 55.000 főnyi keresztény seregnek a 109 napos ostromot abba kellett hagyni, miután sorsából betegeg, rossz táplálkozás következtében mintegy 23.000-en pusztultak el.

a terv, hogy a hadakat Buda ellen vezénylik. De a nunciás erőteljesen közbelepett és el is érte, hogy az előrehaladott évszak következtében elállott a vakmérő újabb kísérlettel. Hogy Buonvisi ítélete mennyire helytálló volt, arra bizonyíték a kortársak véleménye, ami egyszerűs-mind magyarázat arra is, hogy miért tartott oly soká Buda felszabadítása. Mint

Bulyovszky-utcai leánynevelő intézet gyakorlati nőképzője.

az egykorúak leírják, Buda erődítményei sokkal erősebbek voltak, mint az az ostromlók eleinte elképzelték. A vár falai annyira vastagok voltak, hogy még ágyuval sem tudták áttörni. Árkai mélyek, cölöpsorai megkettőztek és tűzbiztosak. Tömegtámadás idején az ostromlók az aknák tömegestül röpitették a levegőbe. Ezenkívül a török sereg java védte Budát. Nagyszerű ígéretek is fűtötték az őrséget, hogy a török uralom kulcsa el ne vesszen. A parancsnokokat a félelem is készítette a bátor védelemre, hiszen előttük állt a Bécs előtti arcvonal feladása miatt megszinegett vezérbasa. Buda ostroma nehézségeinek tehát kézzelfogható okai is voltak. Ezekhez még hozzávehetjük Marco páter megjegyzését is, aki szerint: „a siralmas balsiker oka, Buda előtt az, hogy vétkesek vagyunk és nem hiszünk eléggé Istenben”.

Az 1686. évi hadjáratot elsősorban diplomáciailag készítettek elő és miután több esztendőn át a haditerv Buda felé irányult, természetesen ez évben sem lehetett másképp. Noha Buonvisi a stratégiai előrelátás alapján előbb a kisebb erősségek elfoglalását javasolta, végül is Lotharingiai Károly véleménye győzött és az egész hadsereg, a herceg fővezérlete ellen tiltakozó Miksa Emmánuel bajor választó seregét is beleértve, Buda ellen vonult. A különböző nehézségek elhárításában ismét Marco atyának volt nagy érdeme, aki Lipótnál keresztül vitte, hogy az egységes vezetés a Lotharingiai hercegre bízassék.

A júniusban gyülekező seregben Károly herceg közvetlen vezérlete alatt 24.000 császári katona volt, amelyhez Frigyes Vilmos brandenburgi nagyválasztó 8000 főnyi segéye, 4000 katona a sváb és 3000 a frank kerületből járult. Vezetők voltak: Stahremberg Rüdiger, Caprara, Croý herceg, Souches és a Pfalz-Neuburgi herceg, a német lovagrend nagymestere, Dünwald, gróf Pálffy Károly János, a brandenburgi Schöning altábornagy a Baden-Durlachi örgróf és gróf Rabatta főhadbíztos. A bajor választó külön hadtestében a bajorok gróf Serényi János vezetésében, a császáriak Bádéri Lajos, a szászok Sachsen-Weissenfels herceg alatt összesen 8000 bajor, 4700 szász, 8350 császári volt. Eredetileg Buda alatt csak 3000 főnyi magyarság volt, az öreg gróf Esterházy János főkapitány vezetésével, de később a főkapitányságból és várakból mind több magyar csatlakozott az ostromló sereghez, így Koháry Istvánnak csapatából az ifjú Bercsényi Miklós cöllyei kapitány, gróf Erdődy György lévai, Bottyán János esztergomi huszárkapitány, több Pálffy Balassa, Batthyány, Czobor, végül is Koháry és Csáky összes csapatainak csatlakozásával, 14–15.000 főnyi magyarság. Nem volt Európának nemzete, amely a kereszténységnek nagy vállalkozásában részt ne vett volna. Nagy számban jöttek olaszok, franciák, spanyolok, angol és skót urak, köztük sok előkelő név viselője és hatván barcelonai mesterember is, akik fogadalmat tettek, hogy az izlám visszaszorításában fegyverrel működnek közre. A katolikus egyház több misszionáriusa, a szerzetesrendek képviselői, a magyar kongreganisták eörményesi Fiáth János vezetésével vettek részt a szent háboruban.

A végső győzelem

Az ostrom június végén kezdődött. 23-án éjjel nyitják fel a törökök a vizes árkokat, ekkor szállja meg a császári sereg az alsóvárost, amire a védők a várba vonulnak vissza. A déli oldalon Mátyás egykori palotáját támadta, a Gellérthegyen és Naphegyen fekvő állásaiból, míg Lotharingiai Károly északról a Dunától és Óbudától kezdve fogta körül a várat, a brandenburgiak a Rózsadombtól nyugatra, a svábok a Svábhegyen állottak. A magyar hajdúk szétszórva a különböző csapatokban küzdöttek, míg a huszárság Pálffy és Bottyán alatt dél felé végzett felderítő szolgálatot, ahonnan a felmentő sereget lehetett várni. A várat az öreg, tapasztalt alban származású Abdurrahman basa védte 7000 főnyi őrség élén és a vár védelmében a 10.000 főnyi polgári lakosság is résztvett. Több véres roham után a Lotharingiai Károly frontján egyes külső falrészek keresztény kézbe kerültek, július 27-én a brandenburgiak hadoszlopában az első zászlót győri magyar vitézek tüzték a falra. Különösen nagy pusztítást okozott az aknák robbanása, puska-poros zsákok dobálása. Fra Gabriel Gauthier, gennai ferences, akit nálunk Tüzes Gabornak neveztek, görög tüzszert egető rakétáit szórta a falakra. Július végén az ostromló sereg már nagyon meggyöngült, úgyhogy amikor augusztus elején

Titkárképző 1 éves diploma. Ruha-, divatlap- és plakáttervezés. Idegen nyelvek. Összes iskolai típusok tanítása és korrepetálása. Tökéletes továbbképzés. Egész-, félbentlakók, bejárók. Prospektus: Budapest, Bulyovszky-utca 10. Telefon: 1-156-93. 30. Tanév!

Szulejmán nagyvezér felmentő serege megérkezett, Károly herceg nem bocsátkozott vele nyílt csatába, hanem a Gellérthegy déli lejtőjénél vont védelmi vonalban várta a nagyvezér támadását.

A pogány sereg azonban nem mert támadni, csak az volt a szándéka, hogy az ostromlott seregnek segítséget küldjön. A janicsárok azonban elvérezték az ostromló vonalak között. Közben Caraffa, Heister és Scherffenberg hadtestei is megérkeztek és ezzel beteljesedett az izlám sorsa. Szeptember 2-án még 2000 főnyi svéd segítőcsapat is érkezett, akik azonban már nem vettek részt a délutáni rohamban. Az északi fronton a brandenburgiak és császáriak elfoglalták a belső bástyákat is és utcai harcban tödultak a királyi palota felé, amelyet a bajorok foglaltak el.

Abdurrahman ismételt felszólításra sem adta meg magát és közelharcban vitte ki küzdve elesett. A megmaradt őrség, asszonyok, gyermekek, zsidó kereskedők a várpalota egy udvarába szorultak és ott tették le a fegyvert. Az ellenállás esti hat órakor szűnt meg és ezzel Buda felszabadult a pogány uralom alól. A győztes sereg élén Marco d'Aviano haladt, kezében Szent József zászlajával. Ő volt egyszersmind az, aki a császárt a nagy eseményről elsőnek értesítette: „Diszértessék az Ur és Szűz Mária! Budát rohammal bevettük... Valóságos Isten csodája, hogy mindössze 100 embert veszítettünk...”

Ugyane napon XI. Ince pápa ünnepélyes konzisztóriumot tartott és egyszersre 27 bibeost avatott fel, akik közül többnek nagy érdemei voltak az izlám elleni hadjáratban. Az ülés után a pápa oly nyilatkozatot tett, hogy ne a hódítás, hanem a kereszténység diadala okozzon örömet. A homályos nyilatkozatot kezdetben nem értették, de amikor Buda bevételének híre megérkezett, mindenki a nagy teljesítmény jóslatakat fogta fel. Így vélekedett Buonvisi is. A pápa és az egész keresztény világ öröme leírhatatlan volt. Európaszerte fényes Te Deumokkal és nyilvános ünnepségekkel ülték meg a kereszténység védőbástyájának visszafoglalását.

Kelenyi B. Ottó

KEDDEN OSZTIJKI KI a nyomravezetőknek a Hermes-bank ötezer pengős jutalmát

A Hermes-bank csalóinak ügye most már végleg lekerült a napirendről és lassan elveszti az érdeklődést a nagyközönség számára. Dr. Engedy Róbert vizsgálóbíró hétfőn kihallgatta a letartóztatott szélhámosokat. Először Kvanika Béláné születésűt kísérték át az angalföldi elmegyógyintézetből, majd dr. Erdély Henrik ügyvéd, Nagy Lajos ügyvédi írónok, Csányi József pénzügynök, Csányi Rezső mulatótulajdonos, Hegyaljai Endre állás nélküli kovácssegéd és Kvanika Béla volt színész állt a vizsgálóbíró elé és tett vallomást. Utolsónak Vig Agostonné születésűt hozták fel hordágyon a fogházból. Délután 2 órakor Engedy Róbert befejezte a kihallgatásokat és mind a nyolc gyanúsított előtt kihirdette az előzetes letartóztatásról szóló végzést.

Hétfőn délelőtt jelentkezett az ügyészségen Maros-Mandl Zoltán kriptur, a szélhámoság tízedik szereplője, akinek sikerült eddig elrejtőznie. Most azonban önmaga jelentkezett és elmondta, hogy nem bírja tovább a bujkálást, idegei összeroppantak és ezért inkább az igazságszolgáltatásra bizza magát. Maros-Mandl Zoltán nyomban letartóztatott és rövidesen őt is kihallgatják Schweitzer Zoltán magántisztviselővel együtt, aki ugyancsak később került rendőrkézre.

Hétfőn megbeszélést folytattak a főkapitányságon a Hermes-bank igazgatói és a nyomozást vezető rendőrtisztek a kitűzött jutalom felosztásáról. Végül is úgy döntöttek, hogy a bank által kitűzött 5000 pengős díjból 3000 pengőt Pálinskás Imrének ítélnék oda. Az állás nélküli zsoke jelentette annakidején a rendőrségnek, hogy Hegyaljai Endre milyen körülmények között bírta rá a 350 pengős borítékot. Ez volt az első nyom, amelyen keresztül azután felgöngyölítették a szélhámoságot. A 2000 pengős jutalmat Hasztiló István gőzmosdatulajdonos és az ügyben nyomozó 22 detektív között osztják szét. A mosdatulajdonos 500 pengőt kap, a detektívek pedig az 1500 pengőből részesednek kisebb-nagyobb összegekben. A jutalmakat kedden reggel 9 órakor osztják szét a Hermes-bank Petőfi Sándor-utcai központjában.